

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A bírósági végrehajtás elrendelésének egyes kérdései a bírósági gyakorlat tükrében

Szerző:

dr. Csontos Izabella

Budapest, 2020. március 1.

I. Bevezetés

Jelen tanulmány célja a bírósági végrehajtás elrendelésének jogszabályi feltételeinek vizsgálata. Különös tekintettel a végrehajtás általános feltételeire, a végrehajtható okiratok fajtáira, a végrehajtási kérelem tartalmára és annak elbírálására. A tanulmány az egyes kérdések vonatkozásában - a teljesség igénye nélkül - a kialakult bírósági gyakorlatot tekinti át.

II. A bírósági végrehajtás fogalma és alapelvei

1. A bírósági végrehajtás fogalma

Az 1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról (a továbbiakban: Vht.) 1. §-a határozza meg a bírósági végrehajtást, amely érvényre juttattja „a bíróságok és a jogvitát eldöntő más szervek határozatait, továbbá egyes okiratokon alapuló követeléseket”. A bírósági végrehajtás egy sajátos nemperes eljárás, amelynek lényeges vonása, hogy állami kényszerrel éri el, hogy az adós/kötelezett teljesítse a végrehajtandó határozatban foglalt kötelezettségét.¹ A bírósági végrehajtás nem más, mint közérdek. Méghozzá azon közérdek, hogy a bírósági határozatok végrehajtása végbe menjen. Ez a jogbiztonság és jogállamiság követelményéből fakad.²

2. A bírósági végrehajtás alapelvei

A bírósági végrehajtás, mint nemperes eljárás mögöttes jogszabálya a 2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról (továbbiakban: Pp.). A Vht. 9. §-a értelmében, amennyiben a Vht. eltérő rendelkezést nem tartalmaz, a Pp. szabályait kell alkalmazni a nemperes eljárás sajátosságaira figyelemmel. Emellett alkalmazni kell a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló törvénynek³ a bírósági polgári nemperes eljárásokra vonatkozó általános rendelkezéseit.

A Pp. az első rész I. fejezetében az alapvetések között - a teljesség igénye nélkül - szabályozza a polgári eljárásjog alapelveit.⁴ A Pp. alapelvei a bírósági végrehajtásban teljeskörűen nem

¹ Vht. 5. § (1) bekezdés

² dr. Mészáros Gábor: A végrehajtás alkotmányjogi alapjai, végrehajtási jogi szakjogász képzés jegyzet, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2018

³ 2017. évi CXVIII. törvény

⁴ Pp. 2. §- 6. §

érvényesülnek. A bírósági polgári nemperes eljárásokra vonatkozó törvény alapvető rendelkezést nem tartalmaz.

A Vht. külön alapvető fejezettel nem rendelkezik, azonban elszórtan a jogszabály több olyan elvet is meghatároz, amely a bírósági végrehajtás alapvetőnek tekintendő, ezért az egész végrehajtást meghatározza. Továbbá bizonyos rendelkezésekből következtetni lehet olyan alapvetőre is, amelyet immánensen tartalmaz a jogszabály. Alapvetőnek tekintendő az állami kényszeralkalmazás (Vht. 5. § (1) bekezdés), a végrehajtást kérő rendelkezési jogának elve (Vht. 8. § (1) bekezdés, 11. § (1) bekezdés), az arányosság és fokozatosság elve (Vht. 8. § (2) bekezdés), a jogorvoslathoz való jog (Vht. Negyedik rész), korlátozott adóvédelem. A bírósági végrehajtással látszólag teljesen ellentétes - tekintettel arra, hogy az egész eljárás lényege abban rejlik, hogy végső soron állami kényszerrel érje el az adós/kötelezett teljesítését -, azonban immánens alapvetőként megjelenik az önkéntes teljesítés elve. Ugyanis az adós/kötelezett a végrehajtás során nincs elzárva attól, hogy önként teljesítsen. Ezt szolgálja az a jogszabályi rendelkezés is, hogy a végrehajtó a végrehajtható okiratot megküldi az adósnak/kötelezettnek, majd felhívja az azonnali teljesítésre, amennyiben a felhívásban foglaltaknak az adós/kötelezett nem tesz eleget, a végrehajtó megkezdi a végrehajtás foganatosítását (Vht. 36. § (1)-(2) bekezdés). Emellett alapvetőnek tekintendő a bírósági végrehajtás egységességének az elve (Vht. 1.-4. §), a teljes vagyoni helytállás elve, a hitelezői érdek elsőbbségének az elve, a végrehajtás eredményességének az elve.⁵

Itt utalok arra, hogy több alapvető áttörésre kerül az eljárás sajátossága miatt, azonban ezen elvek mégis értelmezhetőek és érvényesülnek a bírósági végrehajtásban, mint fontos garanciális követelmények.

II. A bírósági végrehajtás elrendelésének esetei

1. A végrehajtható okiratok

A Vht. szerint végrehajtást bíróság, illetve közjegyző rendelhet el.

A Vht. 10. §-a sorolja fel a végrehajtható okiratokat, amelyek a következők: végrehajtási lap, végrehajtási záradék, a bíróság letiltó vagy átutalási végzése, valamint a közvetlen bírósági felhívást

⁵ Király Lilla: Bírósági végrehajtás Magyarországon és az Európai Unióban, lektorálta: dr. Lukács Tamás Pécs 2015, 15. o.

tartalmazó határozat, a bíróság rendbírságról szóló értesítése, amennyiben a rendbírságot a végrehajtásban szabták ki, és azt az önálló bíróság végrehajtó hajtja be, illetve 4/2009/EK tanácsi rendelet alapján kijelölt hazai központi hatóság által a tartásra kötelezett adatainak beszerzésére kiállított megkeresés.

A bírósági végrehajtás két fajtája különíthető el aszerint, hogy a végrehajtás mire irányul.

A bírósági végrehajtás pénzkövetelés vagy meghatározott cselekmény teljesítésére rendelhető el. A Vht. 10. §-a az általános szabályok szerint elrendelt végrehajtás során kiállítható végrehajtható okiratokat sorolja fel, azonban a Vht. a Harmadik részben különleges végrehajtási eljárásokat is szabályoz, amelyek speciális rendelkezéseket tartalmaznak az ott nevesített végrehajtások vonatkozásában. Ilyen különleges végrehajtás a meghatározott cselekmény végrehajtása, a biztosítási intézkedés végrehajtása, zálogtárgy egyszerűsített végrehajtási értékesítése, külföldi határozat végrehajtása, központi hatósági megkeresés végrehajtása a tartásra kötelezett személy adatainak beszerzése érdekében. Ezek egyrészt olyan kötelezést tartalmazó bírósági határozatokon alapulnak, amelyek a végrehajtást megelőző eljárásban, az alapügyben, mint peres eljárásban kerültek meghozatalra - pl. gyermek átadása, lakásügyben hozott bírósági határozat végrehajtása, szellemi tulajdonjogok megsértése miatt indított perben hozott határozat végrehajtása -, másrészt pedig olyan kötelezést tartalmazó bírósági határozatokon alapulnak, amelyeket a bíróság nemperes eljárásban a Vht. szabályait alkalmazva hoz meg (pl. önkényesen elfoglalt lakás kiürítése, biztosítási intézkedés végrehajtása).

Meg kell említeni továbbá a zálogjogosult bekapcsolódás engedélyezése iránti kérelem okán indult eljárást, amelyet a Vht. a Második részben az ingatlan-végrehajtás körében szabályoz, amely nem az általános eljárási szabályok között, az elrendelésnél került elhelyezésre, de nem is a különleges végrehajtások között. Mindebből következik, hogy a zálogjogosult bekapcsolódása a végrehajtásba egy speciális elrendelési mód, tekintettel arra, hogy a bíróság a Vht. által szabályozott nemperes eljárás keretében végzéssel határoz a kielégítési jog megnyíltáról, amely végzés egyben végrehajtható okiratnak is minősül. Ezen elrendelési mód kizárólag a végrehajtást fogatosító bíróság hatáskörébe tartozik.

2. A végrehajtás általános feltételei

A Vht. 13. § (1) bekezdése határozza meg a végrehajtás általános feltételeit. A végrehajtás általános feltételei konjunktív feltételek, vagyis a jogszabályban meghatározott valamennyi feltételnek fenn

kell állnia ahhoz, hogy a végrehajtható okirat kiállításra kerüljön. Ezen konjunktív, együttes feltétel, hogy a végrehajtandó határozat kötelezést, marasztalást tartalmazzon, jogerős vagy előzetesen végrehajtható, vagyis jogorvoslattal nem támadható, valamint a kötelezettség teljesítésére meghatározott határidő eredménytelenül teljen el. Vannak olyan esetek, amelyek áttörik a teljesítési határidőre vonatkozó feltétel érvényesülését azzal, hogy előzetesen végrehajthatóvá nyilvánítanak bizonyos határozatot az abban foglalt követelés végrehajtása érdekében. A Vht. 13. § (2)-(3) bekezdése is külön nevesít két ilyen esetet, nevezetesen a bíróság által jóváhagyott egyezséget, illetve a kis értékű követelések európai eljárásának bevezetéséről szóló 861/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: 861/2007/EK rendelet) szerinti eljárásban hozott ítéletet, amely a Vht. rendelkezéseiből adódóan előzetesen végrehajtható. E körben utalok arra, hogy a Pp. 105. § (2) bekezdése az ideiglenes intézkedés körében hozott végzés esetében kifejezetten rendelkezik az előzetes végrehajthatóságról, amely nyilvánvalóan az ideiglenes intézkedés jogintézményének lényegéből fakad.

A végrehajtás általános feltételeinek vizsgálata során nem kerülhető el a végrehajtandó határozattal szemben támasztott követelmények vizsgálata. A kialakult bírói gyakorlat a végrehajtandó határozattal szemben támasztott követelményeknek határozott keretet szabott.

A végrehajtandó határozat rendelkező részével szemben támasztott kiemelt követelmény és a végrehajthatóság egyik alapfeltétele, a végrehajtandó határozat rendelkező részének határozott volta. A rendelkező résznek egyértelműen meg kell határozni a követelés összegét. A BH2004. 510. kiemelte, hogy „*II. A jogszerzőt a követelés kielégítésének tūrésére kötelező bírósági határozatnak tartalmaznia kell annak a követelésnek az összegét, amellyel az adós a hitelezőnek tartozik, és amelynek végrehajtását az átruházott vagyonból a jogszerző tūrni tartozik [1994. évi LIII. tv. 15. §, 20. §]*”.⁶ Emellett az ítélet rendelkező részének megszővegezése során a határozottságra kell törekedni oly módon, hogy a rendelkező rész világos, könnyen érthető legyen, illetve annak tartalma kétséget kizáróan megállapítható legyen. Ebből következik, hogy az ítélet indokolására végrehajtást alapítani nem lehet. A végrehajtható okirat marasztalást tartalmazó határozaton alapul. Marasztalást kizárólag a határozat rendelkező része tartalmazhat, így amennyiben a végrehajtandó határozat rendelkező része marasztalást nem tartalmaz, a végrehajtható okirat kiállításának nincs helye.⁷ Ugyanezen követelményt határozza meg a Kúria 1318/2005. számú polgári elvi határozata, amely

⁶ BH2004. 510.

⁷ BH2003. 162.

szerint „A jogszabály előírásainak nem felel meg az a határozat, amelynek az indokolásából kell feltételezni azt a döntést, amelyet pontos és félreérthetetlen megfogalmazásban a rendelkező résznek kell tartalmaznia (Pp. 213. §, 215. §).”

Itt utalok a BDT2008. 1754.-re, amely szerint „Az ítélet rendelkező részét úgy kell megfogalmazni, hogy annak értelmezése a végrehajtás során ne okozzon nehézséget. Nem felel meg ennek a követelménynek az ítélet, ha annak csak az indokolási részéből állapítható meg, hogy a rendelkező részben meghatározott időszakos marasztalás lejárt összegét az egyösszegű marasztalás tartalmazza.”⁸

Fontos kiemelni, hogy végrehajtható okirat kiállításának az alapja lehet a perköltséget megállapító határozat is, amennyiben a követelés teljesítésének határideje lejárt, és az alperes - majdani adós - a követelést nem teljesítette.⁹

Érdekes kérdést vet fel a kötelezés/marasztalás fogalma és annak megítélése. E körben keletkezett a BH2000. 496., amely szerint „Az egyesületi közgyűlési határozat megsemmisítését kimondó határozat nem tartalmaz olyan kötelezést, illetőleg marasztalást, amely végrehajtási lap kiállításának alapjául szolgálhatna [1994. évi LIII. törvény 13. § (1) bekezdés a) pont, 15. § a) pont]”. A hivatkozott BH-ban a végrehajtást kérő végrehajtási lap kiállítása iránti kérelmet terjesztett elő, amely alapján az elsőfokú bíróság kiállította a végrehajtható okiratot azzal a kötelezést tartalmazó résszel, hogy az adós semmisítse meg a támadott közgyűlési határozatot. Később a bíróság a végrehajtási lapot visszavonta arra hivatkozva, hogy a határozat kötelezést nem tartalmaz. A Kúria megállapította, hogy a végrehajtandó határozat nem tartalmaz olyan marasztalást, kötelezést, amely alapot adna a végrehajtható okirat kiállítására. A Kúria kiemelte, hogy a jogkövetkezmény a határozat szerint az, hogy a megsemmisített közgyűlési határozat révén a végrehajtást kérő gyakorolhatja a tagsági jogait. Itt utalok még arra, hogy a végrehajtandó határozat rendelkező részének a félre vonatkoztatva kell kötelezést, marasztalást tartalmaznia, méghozzá úgy, hogy a határozat rendelkező része a felet (alperest) aktív magatartás tevésére vagy tűrésre kötelezi. A vizsgált jogeset kapcsán utalok arra, hogy végrehajtható okiratot kizárólag a Vht.-ban meghatározott esetekben, pénzkövetelés vagy a Vht.-ban felsorolt meghatározott cselekmények végrehajtására lehet kiállítani. A pénzkövetelés végrehajtására irányuló végrehajtási kérelem esetében megjegyzendő, hogy a

⁸ BDT2008. 1754.

⁹ BH2001. 127.

késedelmi kamatra külön végrehajtási lap kiállításának van helye, amennyiben a végrehajtást kérő erre korábban nem kért végrehajtást.¹⁰ Fontos megemlíteni, hogy a végrehajtás elrendelése során a végrehajtandó határozat hiányosságait az elrendelő bíróság nem pótolhatja.

A végrehajtás elrendelése körében a bíróság kötve van a végrehajtást kérő kérelméhez, és a végrehajtandó határozat rendelkező részéhez. Amennyiben a végrehajtás elrendelésének feltételei fennállnak, a végrehajtható okirat kiállításra kerül, azonban a végrehajtandó határozat hiányai kihatnak a végrehajtás eredményességére.

3. A végrehajtási kérelem és annak adattartalma, a kérelem előterjesztésének módja

A végrehajtás elrendelését meghatározott személyekkel szemben - a jogerős határozatban megjelölt kötelezett - meghatározott személyek - a jogerős határozatban megjelölt jogosult - kérhetik. A pénzkövetelés végrehajtása körében felmerült a kérdés, hogy a jogerős ítéletben megállapított perköltség végrehajtását -, amelyre külön végrehajtható okiratot is ki lehet állítani, amennyiben korábban annak végrehajtását nem kérték - ki, és kinek a részére kérelmezheti. Az EBH1999. 110. rendezi a jogi képviselővel eljáró fél részére a jogerős határozatban megítélt perköltség végrehajtásának kérdését. A hivatkozott jogeset értelmében a jogosult „fél részére megítélt perköltség végrehajtását a fél képviselőjeként eljáró jogi képviselő (...) saját nevében, a maga javára nem kérhet [1994. évi LIII. tv. (Vht.) 15. § a) pont, Vht. 19. § (1) bek., Pp. 70. § (2) és (4) bek.]”¹¹ Ebből következik, hogy a perköltséget is kizárólag a fél érvényesítheti. A fél jogi képviselője csak meghatalmazotti minőségben járhat el, azonban a maga részére a perköltség végrehajtását nem kérheti. Ezt támasztja alá egy később született határozat is a BH2000. 211.

A BH1998. 537. meghatározza, hogy a végrehajtás kivel szemben indítható. A hivatkozott BH szerint „Végrehajtás csak a jogerős határozatban megjelölt kötelezettel szemben rendelhető el [Vht. 15. §, 205. §, 206. §].” A hivatkozott jogeset a külföldi határozatok végrehajthatóságának problematikájára is rávilágított. A külföldi bíróság kötelezte az alperest három egyedi gyártmányú tehergépkocsi kiadására. Az elsőfokú bíróság a végrehajtást kérő kérelmére tanúsítványt állított ki, azonban kötelezettként nem az alaphatározatban megjelölt céget tüntette fel, tekintettel arra, hogy a végrehajtást kérő egy magyar céget jelölt meg a kérelemben. A másodfokú bíróság a végrehajtást kérő kérelmét elutasította. A másodfokú bíróság indokolásában kiemelte, hogy a végrehajtandó

¹⁰ BH1990. 217.

¹¹ EBH1999. 110.

határozat három egyedi ingóság kiadására kötelezte a kötelezettet, így a Magyarországon található egyéb vagyontárgyra vezetett végrehajtásra nincs joghatóság, továbbá utalt arra, hogy a végrehajtást kérő nem a végrehajtandó határozatban kötelezett céget tüntette fel a kérelmében. A Kúria az előterjesztett felülvizsgálati kérelmet nem találta alaposnak, és kiemelte, hogy a külföldi határozatban nem az a cég lett feltüntetve, mint akivel szemben a végrehajtást kérő a végrehajthatóság elrendelését kérte, így megállapítható, hogy a végrehajtást kérő által megjelölt céggel szemben sem külföldi, sem belföldi jogerős marasztaló határozat nem született, ezért a végrehajthatóság feltételei nem állnak fenn.

A végrehajtási kérelmet jogszabály által rendszeresített nyomtatványon kell előterjeszteni. A nyomtatványkényszer nem újkeletű a végrehajtásban. A BH1995. 470. már kiemelte, hogy „*A formanyomtatvány hiánya önmagában nem vezethet a végrehajtási kérelem elutasításához [14/1979. (IX. 17.) IM r. (Vhr.) 1. §, 3. §].*” A hatályos jogszabályi rendelkezés értelmében sincs helye a végrehajtási kérelem elutasításának a nyomtatvány hiánya okán, amennyiben a fél személyesen jár el.¹²

A Vht. 11. §-a azon minimális adatokat rögzíti, amelyeket kötelezően fel kell tüntetni a végrehajtási kérelemben. A kötelezően feltüntetendő adatok mellett további adat/adatok megjelölése vagy az adatok hiányos volta a végrehajtást kérő veszélyére értékelendő. A jogszabályban meghatározott minimális adattartalom - az adós neve, születési helye, ideje, anyja neve, székhelye, cégjegyzékszám, nyilvántartási adatok, ingatlan végrehajtásnál az ingatlan-nyilvántartás adatai - garantálja az adós/kötelezett személyének beazonosíthatóságát, valamint a végrehajtás eredményességét hivatott biztosítani.

Az 1/2002. (I. 17.) IM rendelet a bírósági végrehajtási ügyvitelről és pénzkezelésről (továbbiakban: Vüsz.) 7/A. § (1) bekezdése határozza meg, hogy bizonyos követelések esetében milyen nyomtatványon kell előterjeszteni a végrehajtható okirat kiállítása iránti kérelmet. Az adós/kötelezett személyének beazonosíthatósága kulcsfontosságú a végrehajtható okirat kiállításakor, azonban a kialakult bírósági gyakorlat szerint a végrehajtási lap hiányos adattartalommal is kiállítható azzal, hogy ebben az esetben a végrehajtást kérő viseli a hiányos adattartalmú végrehajtható okiratból fakadó kockázatot.

¹² Vht. 12. § (2) bekezdés

E körben utalok a BDT2003. 883.-ra, amely értelmében „(...) a végrehajtási lap kiállítása megtagadásának csak abban az esetben van helye, ha a hiányok pótlásának elmulasztása folytán a végrehajtási kérelem nem bírálható el. Egyébként pedig azt a bíróságnak hiányos tartalma szerint kell elbírálni. Az adós személyének azonosításához szükséges adatok hiányában is elrendelhető a végrehajtás (...)” Ez a gyakorlat a bírósági/hatósági határozatok érvényre juttatását hivatott garantálni, azonban álláspontom szerint nem szerencsés, ugyanis ennek eredményeként olyan végrehajtás indul meg, amelynek kimenetele eleve kétséges. A végrehajtást kérők az esetek többségében nincsenek tisztában azzal, hogy a nem kellően határozott és pontos végrehajtási kérelem milyen következményekkel jár. Továbbá azzal sincsenek tisztában, hogy a végrehajtási költségeket a behajthatatlan követelések esetében is meg kell fizetni a végrehajtónak, amely költségek a végrehajtást kérőt terhelik végső esetben.

A BH1996. 438. meghatározza a bíróság eljárása során irányadó szempontokat hiányos vagy részben alaptalan végrehajtási kérelem esetén [1994. évi LIII. törvény (Vht.) 9. §, 12. § (2) bek., 19. § (2) bek., 224. §, Pp. 95. § (1) bek., 130. § (1) bek. j) pont, 247. § (1) bek. b) pont]. Igaz, hogy a hivatkozott BH igen régi, azonban rávilágít a végrehajtás során kialakult bírói gyakorlat lényegére, ami nem más, mint a hiánypótlás eszköze annak érdekében, hogy a végrehajtási kérelem elbírálható legyen, hiszen a végrehajtás lényege nem más, mint a jogerős bírósági, hatósági határozatok érvényesítése, végrehajtása, lehetőség szerint soron kívül. A hivatkozott BH szerint a teljesítési határidő utolsó napjának téves feltüntetése nem ad alapot a végrehajtási kérelem elutasítására. A nyomtatvány nem megfelelő kitöltése esetén a bíróság a hiányokat pótolhatja. A végrehajtható okirat kiállításának pedig csak abban az esetben nincs helye, ha a hiányos tartalom alapján a végrehajtási kérelem nem bírálható el. A másik érdekes megállapítás a jogeset kapcsán az, hogy „Az elsőfokú eljárásban a végrehajtást kérő által nem pótolta további hiányokat a végrehajtást kérő a fellebbezésében pótolta oly módon, hogy végrehajtandó tökekövetelését az elsőfokú bíróság által levezetett összegnek megfelelően jelölte meg, illetve pontosan meghatározta a tőke utáni késedelmi kamat igényét is. (...) A végrehajtást kérő által a fellebbezésben történt pontos igénybejelentéssel egyben elhárult a végrehajtási lap kiállításának jogszabályi akadálya (...)” Erre tekintettel a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezte a támadott végzést és az elsőfokú bíróságot új határozat hozatalra utasította. Ennek a határozatnak a tartalma azért érdekes, mert a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságra „hárította” a végrehajtást kérő felróható magatartásának - hiánypótlási

kötelezettség elmulasztása - jogkövetkezményeit, azon okból, hogy a fellebbezésben a végrehajtást kérő a hiánypótlásnak eleget tett és a végrehajtható okirat kiállítására az elsőfokú bíróság jogosult.

A végrehajtási kérelem előterjesztése a következő módon történhet: a személyesen eljáró természetes személy végrehajtást kérő választása szerint papíralapon vagy elektronikus úton - ügyfélkapun. Amennyiben a végrehajtást kérő papíralapon terjeszti elő a kérelmét, azt legalább öt példányban kell benyújtani a bírósághoz, tekintettel arra, hogy a Vht. 18. § (3) bekezdésében foglaltaknak eleget lehessen tenni. A kiállított végrehajtható okiratot a bíróság megküldi az önálló bírósági végrehajtónak a Magyar Bírósági Végrehajtói Karon keresztül annak Hivatali Szervének elektronikus¹³, valamint a végrehajtást kérőnek, azzal, hogy a kérelem eredeti példánya a bírósági aktában fekszik el.

A 2015. évi CCXXII. törvény az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól 9. § (1) bekezdése sorolja fel azon eseteket, amelyben az elektronikus kapcsolattartás kötelező. A teljesség igénye nélkül kiemelendő, hogy a jogi képviselővel eljáró fél, illetve a gazdálkodó szervezet 2018. január 1-jétől a bírósági végrehajtási eljárásban is elektronikus kapcsolattartásra köteles, így a végrehajtási kérelmet elektronikus úton köteles előterjeszteni.

4. Végrehajtási lap és a végrehajtási záradék, közvetlen bírósági letiltás, közvetlen bírósági felhívás, átutalási végzés

A Vht. 15. §-16. §-a a végrehajtási lap kiállításának, a Vht. 20. §-23/C. §-a a végrehajtási záradék kiállításának esetköreit sorolja fel, ebben a körben taxatívén. Hivatkozott jogszabályhelyek egyértelműen meghatározzák azokat a határozatokat, amelyekre vonatkozóan a bírósági végrehajtás megindítható, továbbá meghatározzák az elrendelésre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot/közjegyzőt is.

A kérelmek többsége a bíróságok előtt a bíróság polgári vagy közigazgatási ügyben hozott marasztaló határozatának végrehajtására irányul. Itt utalok az EBH2002. 757.-re, amelyből az következik, hogy polgári ügy az egyház tulajdonában álló ingatlan kiürítése. A hivatkozott jogeset azért kerül kiemelésre, mert az első-, valamint a másodfokú bíróság eltérő álláspontra jutott a tekintetben, hogy az egyház tulajdonában álló ingatlan esetében bírói úton érvényesíthető-e a lakáskiürítés. A felperes az ingatlan kiürítése iránt terjesztett elő keresetet arra hivatkozva, hogy az ingatlant nyugdíjazása

¹³ Vüsz. 12. § (1) bekezdés

miatt a szolgálat alól felmentett pap jogcím nélkül használja. Az alperes vitatta a felperes követelését, és arra hivatkozott, hogy az egyházi törvények okán nem kötelezhető kiköltözésre, az ügyben a Magyar Állam hatóságai nem járhatnak el. Az elsőfokú bíróság helyt adott a keresetnek, míg a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az eljárást megszüntette. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a felek közötti jogviszonyt az egyházi törvények szabályozzák, amely okból a követelés bírói úton nem érvényesíthető. A Kúria a másodfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezte, és új eljárásra, új határozathozatalra utasította a másodfokú bíróságot. A Kúria kiemelte, hogy az egyházi törvények mellett a magyar jogszabályok is alkalmazhatók, és kizárólag az egyház belső ügyeivel kapcsolatos igények/ügyek nem érvényesíthetők bírói úton. A perben érintett jogviszony, azonban nem ilyen ügynek minősül, ugyanis a kereset ingatlankiürítésre irányuló tulajdoni igény, amely így bírói útra tartozó polgári jogi igény. Ebből következik, hogy az ügyben hozott jogerős határozat alapján a végrehajtható okirat kiállítható.¹⁴

Többségében a végrehajtható okiratok alapjául szolgáló követelés érvényesítése okán a végrehajtást kérő eljárást indít, amelyben meghozott végrehajtandó határozaton alapul a végrehajtási kérelem. Ezen sajátosság nem érvényesül a munkáltatónak a munkavállalóval közölt és keresettel nem támadott fizetési felszólítás, illetve munkavállalóval a békéltető eljárás során kötött egyezség alapján előterjesztett végrehajtási záradék kiállítása iránti kérelem esetében.¹⁵ Hivatkozott esetben ugyanis külön eljárás nem indult korábban a követelés érvényesítésére. A követelés a munkáltató fizetési felszólításán alapul, amelynek nem teljesítése esetében lehet a végrehajtási kérelmet előterjeszteni.

A Vht. szabályoz két olyan elrendelési módot, amely kizárólag a bíróság hatáskörébe tartozik. Ez a közvetlen bírósági letiltás¹⁶, valamint a közvetlen bírósági felhívás¹⁷. A közvetlen bírósági letiltás lényege, hogy a végrehajtási lap/végrehajtási záradék kiállítására jogosult bíróság a végrehajtási lap/végrehajtási záradék kiállítása helyett letiltó végzést hoz abban az esetben, ha a követelés kizárólag az adós munkabéréből behajtandó. A Vht. különbséget tesz a végrehajtási lap kiállítása, valamint a végrehajtási záradék kiállítása helyett meghozott letiltó végzés végrehajtása körében. A végrehajtási lap kiállítása helyett meghozott letiltó végzés sajátossága az, hogy előzetesen, fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható akként, hogy az adós munkáltatója az adós munkabéréből

¹⁴ EBH2002. 757.

¹⁵ Vht. 23. § (1) bekezdés

¹⁶ Vht. 24. §- 27. §

¹⁷ Vht. 28. §

- a letiltó végzésben meghatározott - levont összeget haladéktalanul kifizeti a végrehajtást kérőnek a letiltó végzésben foglalt felhívás értelmében.¹⁸ A végrehajtási záradék kiállítása helyett meghozott letiltó végzés sajátossága az, hogy az adós munkáltatója az adós munkabéréből - a letiltó végzésben meghatározott - összeget levonja, azonban azt nem egyből fizeti ki a végrehajtást kérőnek. Az adós munkáltatója a levont összeget köteles visszatartani, és csak abban az esetben fizetheti ki a végrehajtást kérőnek, ha a letiltó végzés kézbesítésétől számított 45 napon belül a bíróságtól nem kap értesítést.¹⁹ Mindebből az következik, hogy a végrehajtási záradék kiállítása helyett meghozott letiltó végzés nem előzetesen végrehajtható. Ez a különbségtétel logikusan következik abból a szabályozásból, hogy milyen határozatra vonatkozóan lehet végrehajtási lapot, illetve végrehajtási záradékot kiállítani. Ahogyan fentebb kifejtésre került, a végrehajtási lap esetében - többségében - egy olyan követelés végrehajtásáról van szó, amely jogszerűségéről már a bíróság egy peres eljárásban jogerősen határozott. A végrehajtási záradék kiállítása esetében bírósági „megelőző” eljárásról nincs szó. Itt jegyzem meg, hogy a Vht. szabályai e körben nem teljesen következetesek, ugyanis végrehajtási lap kiállítására a közjegyző is jogosult a Vht. 16. § a) pontja alapján, amely esetben a közjegyző által hozott marasztaló határozat vagy az általa jóváhagyott egyezség alapján kerül kiállításra a végrehajtható okirat. Vagyis ebben az esetben sincsen megelőző jogokat és garanciát biztosító kontradiktórium, bírósági eljárás, azzal, hogy a közjegyző eljárása ebben a körben a bíróság eljárásával azonos hatályú. Kizárólag közvetlen bírósági letiltásnak van helye a végrehajtást kérő kérelmére, valamint abban az esetben, ha a követelés tartásdíj vagy más, részletekben fizetendő összeg és a munkabér végrehajtás alá vonható része az esedékes összeget fedezi.²⁰

Érdekes jogalkalmazási kérdést vet fel az, ha a végrehajtást kérő végrehajtási kérelmét végrehajtási lap kiállítása iránti kérelemként terjeszti elő gyermektartásdíj végrehajtása iránt azzal, hogy a végrehajtási lapban megjelöli, hogy az adós ingatlanára, valamint bárhol fellelhető vagyonára is kéri a végrehajtást. A Vht. értelmében tartásdíj iránti követelést kizárólag letiltó végzésben lehet elrendelni, amennyiben a követelés összegét fedezi az adós munkabére. Azonban az esetek többségében a kérelemből a munkáltatóra, illetve a munkabérre vonatkozó adatok nem ismertek az elrendelő bíróság előtt. Vagyis ezen adatok beszerzésére hiánypótlást kell kiadni, hogy elbírálható legyen, hogy letiltó végzés meghozatalának van-e helye. A hiánypótlás azonban jelentős idővesztéssel jár, főleg a gyermektartásdíj végrehajtása esetében. Létezik olyan álláspont, amely

¹⁸ Vht. 24. § (2)-(3) bekezdés

¹⁹ Vht. 25. § (2) bekezdés

²⁰ Vht. 26. §

szerint gyermektartásdíj végrehajtása esetében, amennyiben ismert az adós munkáltatója, letiltó végzést kell hozni abban az esetben is, ha a végrehajtást kérő az adós bárhol fellelhető vagyonára (is) kéri a végrehajtást. Amennyiben pedig kiderül, hogy az adós munkabére nem fedezi a követelés összegét, a különbözetre végrehajtási lapot kell kiállítani. A letiltó végzésen alapuló végrehajtás előnye - szemben a végrehajtó által fogatosított végrehajtással -, hogy nincsenek végrehajtási költségek, tekintettel arra, hogy a végrehajtást a bíróság közvetlenül fogatosítja. A jogszabály egyértelműen fogalmaz, azonban a gyakorlatban kérdéses, hogy mennyire célszerű adott esetben duplikálni és két módon végrehajtani egy azonos követelést pusztán azon okból, hogy az adós munkabére nem fedezi a követelés összegét, és ezért a bíróság a munkabérrre letiltó végzést, míg a különbözetre végrehajtási lapot állít ki, noha a végrehajtást kérő végrehajtási lap kiállítását kérte az adós bárhol fellelhető vagyonára. További probléma álláspontom szerint a végrehajtást kérő rendelkezési jogának az elve, és annak érvényesülése, amennyiben a végrehajtást kérő gyermektartásdíjat kíván végrehajtani az adós ingatlanából vagy bárhol fellelhető vagyonából. A végrehajtást kérő ugyanis az ügy ura, ő jogosult meghatározni - a jogszabály keretei között -, hogy az adós mely vagyonára kéri a végrehajtást. Amennyiben egyértelműen végrehajtási lap kiállítását kéri, és megjelöli például az ingatlant, amire kéri vezetni a végrehajtást, és a kérelem megfelelő, álláspontom szerint méltánytalan hiánypótlási felhívás kiadása, azzal, hogy amire a kérelem elbírálható és a végrehajtás elrendelhető, a végrehajtást kérő jelentős érdeksérelmet szenved. Emellett a két féle módon vezetett végrehajtás ügyviteli szempontból sem előnyös, és amennyiben a munkabérből nem fedezett részre végrehajtási lap kerül kiállításra, a végrehajtási költség pluszkölségként megjelenik. Érthető a jogalkotói szándék az ilyen típusú követelések egyszerűsített végrehajtása, és egyfajta adósvédelem körében, azonban a jogszabályhely gyakorlati alkalmazása jelentős kihívásokat okoz és korlátozza a végrehajtást kérő rendelkezési jogát, valamint a végrehajtás egységességének az elvét, az egy végrehajtható okirat egy végrehajtás elvét, továbbá nem mozdítja elő az időszzerű jogalkalmazást sem.

Közvetlen bírósági felhívásnak kizárólag a jogosult kifejezett kérelmére és tartásdíjfizetési kötelezettség esetén van helye, akként, hogy a bíróság határozatban a munkabérben részesülő személyt tartásdíj fizetésére kötelezi, és egyben közvetlenül felhívja a munkáltatót, hogy a határozatban foglalt összeget vonja le és fizesse ki a jogosultnak.²¹

²¹ Vht. 28. §

A közvetlen bírósági letiltás, illetve felhívás alapján elrendelt végrehajtás abban különbözik a többi végrehajtástól, hogy ebben az esetben az elrendelő és foganatosító „hatóság” egyben a végrehajtást elrendelő bíróság. Ugyanis az elrendelésnek számító végrehajtható okiratban, a letiltó végzésben, felhívást tartalmazó határozatban a bíróság egyben a végrehajtás foganatosítását is eszközli, így konkrét végrehajtási cselekményt foganatosít. Ezen szabályozás áttöri a II.2. pontban a végrehajtás alapelvei körében általam kifejtetteket, ugyanis közvetlen bírósági letiltás/felhívás esetében az önkéntes teljesítés fogalmilag kizárt. Az átutalási végzést „a végrehajtási lap kiállítására, illetve a végrehajtási záradékolásra jogosult bíróság a pénzkövetelés behajtása céljából a pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt, adós rendelkezése alatt álló” összegre rendeli el.²² A végrehajtás a letiltó végzés végrehajtásával egyező módon szabályozott.²³ „Az átutalási végzés olyan végrehajtható okirat, amelynek a bíróság által történő meghozatalával kell elrendelni a bírósági végrehajtást [Vht. 10. § c) pont], ha a végrehajtási kérelem megfelel a Vht. 11-12. §-ában írt előírásoknak és a végrehajtás általános feltételeinek (Vht. 13. §), valamint az átutalási végzésről hozott külön előírásoknak [Vht. 80-81. §].”²⁴

Fontos megemlíteni, hogy egy végrehajtási ügyben rendszerint egy végrehajtási lapot kell kiállítani.²⁵ A Vht. 18. § (2) bekezdése kifejezetten rendelkezik arról, hogy mely esetekben kell több végrehajtási lapot kiállítani. Több végrehajtási lapot kell kiállítani, ha a követelés több végrehajtást kérőt illet meg, és a követelésnek az egyes végrehajtást kérőkre eső része a végrehajtandó határozatban pontosan meg van jelölve, vagy a követelés több adóssal szemben áll fenn.²⁶ Ezen szabályozás célja nem más, mint, hogy korlátok közé szorítsa az adóssal szemben indított végrehajtásokat.

III. A Pp. alkalmazhatóságának kérdése és korlátai a bírósági végrehajtásban, a végrehajtási kérelem elbírálása²⁷

A Pp. alkalmazása szubszidiárius, vagyis akkor alkalmazható másodlagosan, ha a Vht. eltérő szabályozást nem tartalmaz.²⁸ Azonban a Pp. szabályait is a nemperes eljárás sajátosságait figyelembe

²² Vht. 80. § (1) bekezdés

²³ Vht. 80. §-81. §

²⁴ BH1997. 347.

²⁵ Vht. 18. § (1) bekezdés

²⁶ Vht. 18. § (2)-(3) bekezdés

²⁷ dr. Csontos Izabella: A különleges végrehajtási eljárások, különös tekintettel az önkényesen elfoglalt lakás kiürítésére, valamint a biztosítási intézkedésre, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2019, végrehajtási jogi szakjogász szakdolgozat 10-15. o.

²⁸ Vht. 9. § Azokra az eljárási kérdésekre, amelyeket e törvény eltérően nem szabályoz, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) szabályait a nemperes eljárás sajátosságaiból eredő eltérésekkel és a bírósági polgári

véve, és a 2017. évi CXVIII. törvény a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról általános rendelkezéseivel összhangban kell és lehet alkalmazni.

Hivatkozott 2017. évi CXVIII. törvény általános rendelkezései közül kiemelendő, hogy a bírósági nemperes eljárásban minden esetben végzést hoz a bíróság azzal, hogy az eljárást befejező végzés ellen fellebbezésnek van helye.”²⁹

A nemperes eljárásban a jogi képviselet nem kötelező. A nemperes eljárás sajátossága, hogy rendeltetésénél fogva gyorsabb, mint a peres eljárás. Ezt biztosítja azon szabály is, amely szerint a „Pp. ítélezési szünetre vonatkozó rendelkezései nem alkalmazhatók” nemperes eljárásban, amelyből az is következik, hogy az eljárás soron kívüli. A határidőszámítás körében utalok a BDT2018. 3914.-re, amely a jogerős fizetési meghagyás alapján indult bírósági végrehajtás elrendelésére vonatkozóan tartalmaz megállapítást:

„A fizetési meghagyásos eljárásban külön törvényi kötelezettség folytán a törvénykezési szünetre vonatkozó rendelkezéseket alkalmazni kell, azonban a jogerős fizetési meghagyás alapján a bírósági végrehajtás elrendelésére a Vht. szabályai irányadók. A fizetési meghagyás végrehajtása során ezért a Pp. határidők számítására vonatkozó rendelkezését nem kell alkalmazni.”

A Vht. 9. §-a lakonikusan fogalmazza meg a Pp. alkalmazhatóságát, azonban a Pp. jogszabályhelyeinek alkalmazása a gyakorlatban a bírósági végrehajtási eljárásban nem ennyire egyértelmű.

E helyen utalok arra, hogy a Pp. 2018. január 1. napjától hatályos. A Pp. hatálybalépését megelőzően a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: régi Pp.) volt hatályban. Tekintettel arra, hogy a Pp. nem olyan régen lépett hatályba, jelen tanulmányban hivatkozott bírósági döntések többsége még a régi Pp. hatálya alatt keletkezett, azonban jelenleg is irányadó.

Az II. 2. pontban utaltam a rendelkezési jogra, mint az egyik alapelve. A végrehajtást kérő rendelkezési joga abban nyilvánul meg, hogy a végrehajtható okirat a végrehajtást kérő végrehajtási kérelme alapján kerül kiállításra. Amennyiben a végrehajtást kérő nem a végrehajtandó határozatban megjelölt valamennyi követelés végrehajtását kéri, nem lehet a végrehajtható okiratot a teljes követelésre vonatkozóan kiállítani, ez a kérelemhez kötöttség elvéből fakad. Azonban ezen elv is

nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló törvénynek a bírósági polgári nemperes eljárásokra vonatkozó általános rendelkezéseit kell alkalmazni.

²⁹ A bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény 1. § (5) bekezdés

áttörök abban az esetben, ha a végrehajtást kérő összecszerűségében több követelésre kívánja a végrehajtható okiratot kiállítani, mint, amely szerepel a végrehajtandó határozatban. Ezen esetben, mint részben alaptalan kérelem okán a végrehajtható okirat eltérően kerül kiállításra.³⁰

A rendelkezési elv körében utalok e helyen arra, hogy ez sem áttörhetetlen elv, ugyanis az adós érdekében a végrehajtást kérő rendelkezésétől el lehet térni.³¹ Ez az arányosság és fokozatosság elvéből következik.

E helyen, és a Pp. szabályainak alkalmazása körében - a Vht. eltérő rendelkezése hiányában - utalok a BDT2002.745.-re, amely szerint

„Amennyiben a végrehajtási lapon a végrehajtást kérő téves számítás alapján magasabb összegre kért végrehajtást, mint ahogy az jogszerű lenne, a végrehajtót megillető munkadíj, költségátalány viselése szempontjából ennek következményeit viselni tartozik. Ha azonban a bíróság a jogerős ítéletet kijavítja vagy kiegészíti, ez független a felek magatartásától, a végrehajtás befejezésekor a jogerős határozattal módosított, kijavított mértékű késedelmi kamattal kell elvégeznie a végrehajtónak is számításait.”³²

Hivatkozott BDT is jó példa arra, hogy a bírósági gyakorlat hogyan tölti ki tartalommal a Vht., valamint a Pp. jogszabályhelyei közötti joghézagokat. Ezzel ugyanis a jóhiszemű pervitel alapvének érvényesülését biztosítja a bírósági végrehajtási eljárásban azzal, hogy a rosszhiszemű magatartás következményeit - vagyis, hogy amennyiben a végrehajtást kérő magasabb összegre kéri a végrehajtást, mint az alaphatározatban fogalt követelés, viseli ennek a végrehajtói munkadíj és költségátalány vonzatát - az így eljáró félre terheli.³³

A kérelemhez kötöttség elve körében utalok továbbá a BH2008.120.-ra, amely szerint

„I. A bírósági végrehajtásról szóló törvény csak a végrehajtó intézkedése, illetőleg intézkedésének elmulasztása miatt előterjesztett végrehajtási kifogás - mint rendes jogorvoslat - törvényességi elbírálására biztosít a bíróság részére hatáskört. Az intézkedést, illetve a mulasztást a bíróság a

³⁰ Vht. 19. § (2) bekezdés

³¹ Vht. 8. § (2) bekezdés

³² BDT2002.745.

³³ Bíró Noémi / Gyekiczky Tamás / Kapa Mátyás / Nadas György / Rab Henriett / Zoltán Hunor / Zoltán Levente: Nagykomentár a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényhez, Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2013, I. fejezet, Vht. 9. §-ához 2. Bírói gyakorlat a Pp. alkalmazhatóságáról

végrehajtási kifogás tartalmi keretei között bírálja el [1994. évi LIII. törvény 9. §, 217. §, 1952. évi III. törvény 215. §].”

Ki kell emelni továbbá, hogy amennyiben a Vht. Pp.-től eltérő rendelkezései nem teljeskörű szabályozást tartalmaznak, a hiányokat az adott jogintézmény vonatkozásában a Pp.-ben foglalt rendelkezések töltik ki. Tipikusan ilyen az ügygondnok szabályozása, amelyre vonatkozóan a Vht. III. fejezete³⁴ tartalmazza a kirendelésének feltételeit, azonban az ügygondnok jogállását a Pp. szabályozza a VI. fejezet 22. címében.³⁵³⁶

Ami még a bírósági végrehajtási eljárás, mint sajátos nemperes eljárás sajátosságait illeti, ki kell emelni a hiánypótlás alkalmazásának körét. Főszabály szerint a hiánypótlás elrendelésének van helye. Álláspontom szerint ez azon jogalkotói célból is fakad, hogy a kötelezettség teljesítését végső esetben állami kényszer útján kell kikényszeríteni. A hiánypótlás elrendelésének a végrehajtási kérelem körében azonban nincs helye, amennyiben a végrehajtást kérő jogi képviselővel jár el. A Vht. 12. § (2) bekezdése szerint a jogi képviselővel eljáró fél hiányos kérelmét vissza kell utasítani. Itt utalok arra, hogy a végrehajtást elrendelő bíróság minden esetben nemperes eljárásban határoz az elrendelés tárgyában, amelyből következik, hogy csak kivételes esetben, jogszabályi felhatalmazás alapján kerülhet sor a felek meghallgatására. A nemperes eljárás sajátosságaiból fakad, hogy széleskörű bizonyítás lefolytatásának nincs helye.

IV. A végrehajtási kérelem elbírálásának egyes kérdései

A bíróság a kérelem beérkezését követő 15 napon belül megvizsgálja a kérelmet a további intézkedés megtétele érdekében. Amennyiben áttételnek van helye, mert a bíróság nem rendelkezik hatáskörrel vagy illetékességgel a végrehajtási kérelem elbírálására, elrendeli az áttételt. Amennyiben a személyesen eljáró végrehajtást kérő kérelme hiánypótlásra szorul, a bíróság elrendelheti a hiánypótlást, vagy - amennyiben az iratokból a hiányos adatok pótolhatóak - saját hatáskörben

³⁴ Vht. 46. § (1)-(2) bekezdése szerint (1) A végrehajtó az adós részére ügygondnokot rendel, ha az adósnak van lefoglalható vagyontárgya, de az adós *a)* lakóhelye vagy tartózkodási helye ismeretlen, *b)* külföldön lakik, vagy hosszabb ideig ott tartózkodik, *c)* meghalt, és jogutóda ismeretlen. (2) Nincs szükség ügygondnokra, ha az adósnak képviselője van.

³⁵ Pp. 77. §

³⁶ Bíró Noémi / Gyekiczky Tamás / Kapa Máttyás / Nadas György / Rab Henriett / Zoltán Hunor / Zoltán Levente: Nagykomentár a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényhez, Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2013, I. fejezet, Vht. 9. §-ához 1. A végrehajtási eljárás mint sajátos polgári nem-peres eljárás

pótolhatja a hiányokat.³⁷ A jogi képviselővel eljáró végrehajtást kérő hiányos kérelmét a bíróság hiánypótlás elrendelése nélkül visszautasítja.

A végrehajtási kérelem elbírálására a Vht. eltérő rendelkezése hiányában a Pp. 114. §, illetve a Pp. 115. §-a alkalmazandó, értve ez alatt azt, hogy a bíróság a végrehajtási kérelmet a Pp. 115. §-ban foglalt jogkövetkezményekre történő figyelmeztetés mellett adja vissza hiánypótlásra. A végrehajtást kérő beadványának pedig, - a Vüsz. által rendszeresített nyomtatvány alkalmazása kivételével, amely esetben adott a kérelem alakai, illetve tartalmi kelléke - meg kell felelnie a Pp. 114. §-ban foglalt feltételeknek. E körben kell megjegyezni, hogy noha kezdőiratnak minősül a végrehajtás elrendelése iránti kérelem, mégsem lehet a Pp. keresetlevélre vonatkozó rendelkezéseit alkalmazni a kérelem elbírálásakor. A Pp. perindításra vonatkozó rendelkezései közül az áttételre, a visszautasításra és az elutasításra, valamint a keresetlevél előterjesztéséhez fűződő joghatások fenntartására vonatkozó rendelkezések kizárólag a végrehajtási kifogás elbírálásakor irányadóak és alkalmazandóak a Vht. 217. § (3) bekezdése alapján. A végrehajtási kérelem visszautasításának hiánypótlás elrendelése nélkül a Vht. 12. § (2) bekezdésére hivatkozva van helye.

A végrehajtási kérelem elbírálásakor a bíróság megvizsgálja, hogy a végrehajtást kérő a nyomtatványon feltüntette-e a jogszabály alapján kötelezően megjelölt adatokat az adós/kötelezett, valamint a végrehajtást kérő beazonosíthatósága érdekében. Célszerű a jogszabály által megkövetelt minimális adattartalomtól kívül a lehető legtöbb adatot megadni a végrehajtás eredményessége érdekében. Utalok a Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Értekezletének (továbbiakban: CKOT) 2019. április 16-án a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvénnyel összefüggésben elfogadott 8. sorszám alatti állásfoglalására, amely abban a körben ad támpontot, hogy mi a teendő, ha a természetes személy adós Vht. 11. § (2) bekezdés a) pontjában előírt azonosításhoz szükséges - végrehajtást kérő által a végrehajtási lapon megjelölt adatok helytelenül szerepelnek, majd a végrehajtást kérő a végrehajtás foganatosítása során a helyes adatokat bejelenti. A CKOT állásfoglalása szerint, *„ha az adós személyazonossága nem állapítható meg, a végrehajtási eljárás a Vht. 52. § a) pontja szerint a helyes adatok bejelentéséig szünetel és a helyes adatok bejelentését követően a Vht. 54. § (1) bekezdés a) pontja alapján a végrehajtási eljárás folytatható. A helyes adatok alapján (...) a végrehajtási lap kijavításának van helye.”*

³⁷ Vht. 12. § (2) bekezdés

Fontos, hogy a nyomtatvány határozatra vonatkozó adatai is pontosan kerüljenek feltüntetésre, hiszen ezen pontban megadott adatok alapján állapítható meg, hogy a végrehajtás általános feltételei fennállnak-e, és ebben a pontban kerül feltüntetésre a végrehajtandó követelés. A pénzkövetelés elrendelése esetében a kamatkövetelés érvényesítése problematikus abban az esetben, amennyiben a végrehajtandó határozat rendelkező része a kamatra rendelkezést nem tartalmaz. Itt utalok a Kúria PK 226. számú állásfoglalásra, amely szerint „A késedelmi kamat a hitelezőt a Ptk. 301. §-a szerint akkor is megilleti, ha a bíróság határozata az adóst annak fizetésére kifejezetten nem kötelezi. A bíróság határozatában meghatározott teljesítési határidő lejártától esedékes késedelmi kamatot tehát - a hitelező kérelmére - akkor is fel kell tüntetni a végrehajtási lapon, ha az ítélet erről nem rendelkezik.” Ebből következik, hogy a végrehajtást kérő kérelmére a törvényes késedelmi kamatot is fel kell tüntetni, mint végrehajtandó (kamat)követelést abban az esetben is, ha a végrehajtandó határozat rendelkező része erre vonatkozóan kötelezést nem tartalmaz. Azonban kiemelendő, hogy külön kérelem hiányában a törvényes késedelmi kamatra végrehajtás nem rendelhető el. A végrehajtható követelést a végrehajtandó határozat rendelkező részének feltüntetésével kell megadni. A bíróság előtt folyamatban volt peres eljárásban hozott határozatnak a végrehajtása esetében a bíróság a végrehajtási kérelem elbírálásához bekéri az alapügyben hozott aktát, így amennyiben a kérelem olyan hiányosságban szenved, amely egyértelműen kiküszöbölhető a bíróságnál rendelkezésre álló iratokból, akkor a bíróság a hiányokat pótolja. Abban az esetben, amennyiben a végrehajtást kérő nyilatkozata nem egyértelmű vagy a nyomtatvány kitöltése hiányos, hiánypótlás elrendelésének van helye. A bíróság vizsgálja továbbá, hogy a nyomtatvány keltezéssel és aláírással legyen ellátva, valamint, hogy az eljárási illeték lerovásra kerüljön, amennyiben a végrehajtást kérő nem tünteti fel, hogy költségkedvezményre jogosult vagy jogszabályi rendelkezés alapján az nem illeti meg. Az eljárási illeték mértékére az illetekekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (továbbiakban: Itv.) 42. § (1) bekezdés d) pontja az irányadó.³⁸

A végrehajtással felmerült költségek esetében, amennyiben az ügyvédi költség feltüntetésre kerül, álláspontom szerint a peres eljárásban alkalmazandó, jogszabály alapján rendszeresített költségjegyzék nyomtatványt csatolni nem kell, tekintettel a bírósági végrehajtási eljárásban közreműködő jogi képviselő díjazásáról szóló 12/1994. (IX. 8.) IM rendelet 10. § (2) bekezdésében foglaltakra, amely szerint a „díjmegállapodást a végrehajtható okirat kiállítása iránti kérelemmel

³⁸ Itv. 42. § (1) bekezdés d) pont: „A 39-41. §-ban meghatározott illetekalap után - ha e törvény másként nem rendelkezik - az illeték mértéke: (...) a végrehajtási eljárásban 1%, de legalább 5000 forint, legfeljebb 350 000 forint, ha a végrehajtás foganatosítása a törvényszéki végrehajtó feladatkörébe tartozik, 3%, de legalább 8000 forint, legfeljebb 750 000 forint (...).”

együtt kell a végrehajtást elrendelő bírósághoz benyújtani.” Álláspontom szerint ebből az következik, hogy a nyomtatványon kell megjelölni, felszámítani az érvényesíteni kért ügyvédi költséget azzal, hogy amennyiben azt nem a hivatkozott IM rendelet szerint kérik megállapítani, úgy a kérelem mellékleteként csatolni kell a díjmegállapodást. Amennyiben a végrehajtási kérelem alapos, és a nyomtatvány a jogszabálynak megfelelően teljeskörűen kitöltésre kerül, a bíróság elrendeli a végrehajtást.

Amennyiben a kérelem részben alaptalan, a bíróság a végrehajtható okiratot a kérelemtől eltérően állítja ki.³⁹ Eltérő elrendelés tipikus esete, amikor a végrehajtást kérő a végrehajtandó határozatban megállapított követelésnél nagyobb összegre kéri a végrehajtás elrendelését. Ez esetben a bíróság a végrehajtható okiratot a kérelemtől eltérően állítja ki a végrehajtandó határozat rendelkező részének megfelelően. Eltérő elrendelést eredményez, „(...) ha az érvényesíteni kívánt ügyvédi munkadíj nem áll arányban a végrehajtási kérelemben feltüntetett követelés összegével.”⁴⁰ Eltérő elrendelést eredményezhet továbbá az, amikor a végrehajtást kérő tartásdíj behajtását kéri hat hónapnál régebbi lejárt tartásdíjrészletre, és a bíróság felhívására nem valószínűsítette, hogy „a tartásdíjhátralék az adós rosszhiszemű magatartására vezethető vissza, vagy annak érvényesítését alapos okból mulasztotta el.”⁴¹ Eltérő elrendelés esetén a bíróság külön végzést hoz, amely ellen fellebbezésnek van helye a Vht. 213. § (1) bekezdése szerint.

A hat hónapnál régebbi lejárt tartásdíjrészlet érvényesítésének elbírálása esetén van olyan álláspont, amely szerint, ha még további hiánypótlást igényel annak megítélése, hogy azokra elrendelésnek van-e helye (adós rosszhiszemű magatartása, végrehajtást kérő a követelés érvényesítését alapos okból mulasztotta), célszerű a folyamatos tartásdíjra, valamint a jogszerű hátraléokra elrendelni a végrehajtást eltérő kiállítással, majd, amennyiben a hiánypótlás eredményes, külön végrehajtást elrendelni a hátralékos tartásdíjra, amennyiben a hiánypótlás nem vezet eredményre, megtagadni a kiállítást. Ez a megoldás a végrehajtást kérő érdekeit szolgálja, azonban az egy végrehajtás egy végrehajtható okirat elvébe ütközik, amely rendelkezésnek éppen az a célja, hogy megakadályozza az adóssal szemben indított többes behajtást és koncentrálja a végrehajtást. Az adós rosszhiszemű magatartásaként értékelhető az, ha az adós tudatosan azon okból, hogy mentesüljön a tartásdíjfizetési kötelezettség alól, nem jelenti be a végrehajtást kérőnek, hogy vagyonnal, munkával

³⁹ Vht. 19. § (2) bekezdés

⁴⁰ BDT2016. 3439.

⁴¹ Vht. 14. §

rendelkezik, és erről utóbb szerez tudomást a végrehajtást kérő. A végrehajtást kérő alapos okkal mulasztotta el az igényérvényesítést, ha kórházi kezelésben részesült, vagy abban vis maiorhoz hasonló elháríthatatlan ok akadályozta.

Amennyiben a végrehajtási kérelem teljesen alaptalan, a bíróság külön végzésben „*a végrehajtási lap kiállítását megtagadja.*”⁴² A BH1997. 347. meghatározta azon kereteket, amelyekben belül az elrendelő bíróság a végrehajtási kérelmet vizsgálhatja. Ennek értelmében „*a végrehajtás elrendeléséről intézkedő bíróságnak nem feladata a teljesítések és azok elszámolása helyességének vizsgálata [Vht. 10. § c) pont, 11-13. §, 41. § (1) bek., 80-81. §, Pp. 366. §, 368. § a) pont, Ptk. 293. §].*” Vagyis az elrendelő bíróság az iratok alapján és a fentebb ismertetett szempontok vizsgálatát követően, amennyiben a jogszabályi feltételek fennállnak, kiállítja a végrehajtható okiratot mérlegelés nélkül. Amennyiben utóbb kiderül, hogy az elrendelés jogszabályi feltételei nem álltak fenn, a bíróság a végrehajtható okiratot visszavonja. E körben hivatkozom a BH2001. 25.-re, amely szerint „*A készfizető kezesség vállalásának ténye - marasztaló határozati rendelkezés nélkül - önmagában nem elegendő a végrehajtás elrendeléséhez. Az ennek alapján kiállított végrehajtási lap visszavonásának van helye [1994. évi LIII. törvény 211. § (1) bekezdés].*”⁴³

A végrehajtási kérelem elutasításának anyagi jogereje nincs, így az nem tekinthető ítélt dolognak. Ezt támasztja alá a BH2002. 191. Ez a végrehajtás lényegéből következik, amely értelmében végső soron állami kényszeralkalmazással kell érvényre juttatni a jogerős határozatban foglalt kötelezettséget.

V. Összefoglalás

A tanulmány kísérletet tett arra - a teljesség igénye nélkül -, hogy a bírósági végrehajtás, mint nemperes eljárás elrendelésére vonatkozó általános szabályainak rövid bemutatása mellett ismertesse a kialakult bírósági gyakorlatot.

Összességében elmondható, hogy az elrendelő bíróságnak különösebb mozgástere nincsen a végrehajtás elrendelése körében, azonban az ismertetett jogesetektől is kitűnik, hogy a gyakorlatban a felmerült problémák megítélés korántsem egyszerű.

⁴² Vht. 19. § (1) bekezdés

⁴³ BH2001. 25.

Irodalomjegyzék:

- A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény
- 1994. évi LIII. törvény indokolása a bírósági végrehajtásról
- Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény
- A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény
- A bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény
- Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény
- A bírósági végrehajtási ügyvitelről és pénzkezelésről szóló 1/2002. (I. 17.) IM rendelet
- A bírósági végrehajtási eljárásban közreműködő jogi képviselő díjazásáról szóló 12/1994. (IX. 8.) IM rendelet
- Bíró Noémi / Gyekiczky Tamás / Kapa Mátyás / Nádas György / Rab Henriett / Zoltán Hunor / Zoltán Levente: Nagykomentár a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényhez, Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2013
- dr. Mészáros Gábor: A végrehajtás alkotmányjogi alapjai, végrehajtási jogi szakjogász képzés jegyzet, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2018
- Király Lilla: Bírósági végrehajtás Magyarországon és az Európai Unióban, Pécs 2015, lektorálta: dr. Lukács Tamás
- dr. Csontos Izabella: A különleges végrehajtási eljárások, különös tekintettel az önkényesen elfoglalt lakás kiürítésére, valamint a biztosítási intézkedésre, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2019, végrehajtási jogi szakjogász szakdolgozat
- BDT2002.745.
- BH2008.120.
- BDT2016. 3439.
- Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Értekezletének 2019. április 16-án a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvénnyel összefüggésben elfogadott 8. sorszám alatti állásfoglalás
- Kúria PK 226. számú állásfoglalás
- BH2002. 191.

- FPK 1996/67.
- BH2019. 138.
- BH2004. 510.
- BDT2008. 1754.
- BH2000. 496.
- BH1990. 217.
- Kúria 1318/2005. számú polgári elvi határozata
- EBH1999. 110.
- BH1995. 470.
- BH1996. 438.
- EBH2002. 757.
- BH1997. 347.
- BH2001. 25.